

РОЗВИТОК ВІРТУАЛЬНИХ ВАЛЮТ ЯК ІНСТРУМЕНТІВ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Сукупний обсяг капіталізації ринку криптовалют у світі в 2021 р. досяг 2,3 трлн дол. США, що відповідає приблизно 1 % світових фінансових активів. За розрахунками «Глобального індексу прийняття криптовалют» Україна у 2021 р. посіла четверте місце у загальному рейтингу глобальної платформи Chainalysis при щоденному обігу віртуальних активів в обсязі 1 млрд грн. Тобто, можна констатувати, що такий об'єкт інвестицій як криптовалюти активно поширюється як у світі, так і в Україні, не зважаючи на відсутність належного регулювання. Відповідно до ЗУ «Про віртуальні активи», заборонено використовувати криптовалюти у розрахунках за товари, роботи, послуги на території України. Це мінімізує вплив негативних факторів операцій з криптовалютами на платіжний оборот. Однак операції з майнінгу та інвестицій в криптовалюти на території України можна здійснювати, тож варто проаналізувати переваги та недоліки розвитку криптовалют та їх вплив на фінансові відносини.

Ключовою ідеєю створення першої криптовалюти біткоїн була децентралізація емісії альтернативного грошам платіжного засобу, який би мав такі характеристики, як: анонімність, прозорість, надійність, низькі транзакційні витрати, обмежений обсяг емісії. Такі характеристики мали забезпечити біткоіну стабільний курс та попит серед користувачів. Однак, практика функціонування ринку криптовалюти характеризується й певними недоліками, зокрема, високою волатильністю та використанням ринку для відмивання злочинних доходів. Узагальнений перелік переваг та недоліків наведений у табл. 1.

Таблиця 1. Переваги та недоліки криптовалют

<i>Переваги</i>	<i>Недоліки</i>
<ul style="list-style-type: none">- децентралізація емісії: менший ризик втрати коштів у разі хакерської атаки чи дефолту власника;- технічна неможливість підробки;- прозорість транзакцій (інформація щодо всіх платежів назавжди зберігається в блокчейні і доступна для перегляду всім бажаючим)- рахунок в біткоїнах неможливо заблокувати або відмовити в обслуговуванні з певних причин;- відсутність додаткових процедурних вимог для придбання валюти;- анонімність;- усунення посередників і можливість здійснення платежів безпосередньо між платником та отримувачем.	<ul style="list-style-type: none">- централізація контролю в окремих блокчейнах;- висока централізація та територіальна концентрація майнінгу- ймовірність втрати коштів, якщо забути пароль чи інші дані для доступу до рахунку, кошти повернути неможливо;- незворотність операцій (у разі помилки транзакцію відкликати неможливо);- відсутність регулювання зумовлює відсутність захисту інвесторів- обмеженість використання (не мають статусу законного платіжного засобу; обмежена кількість контрагентів приймають в якості платежу);- складність розуміння для потенційних користувачів;- відносно високий розмір фіксованої комісії за перекази, висока комісія за виведення коштів;- висока волатильність, переважно спекулятивний характер попиту;- висока концентрація накопичень та високий ризик маніпуляцій- можливість ухилення від сплати податків.

Оцінивши переваги та недоліки криптовалют, кожна приватна особа вирішує чи вкладати кошти в такий віртуальний актив і приймає на себе всі ризики, пов'язані з їх використанням. Висока волатильність ринку криптовалют призводить до значних збитків у разі падіння ціни. Неодноразово на зростання чи падіння курсу біткоїн впливали заяви медійних особистостей чи представників великих корпорацій, тобто ринок легко піддається маніпуляціям впливових осіб. Однак, варто зазначити, що у випадку широкого використання фінансовими інститутами криптовалют, ризики останніх можуть створювати загрозу для фінансової стабільності держави.

Зокрема, у сфері монетарного регулювання за умови суттєвого витіснення фіатних грошей криптовалютами, НБУ може втратити контроль над грошовим обігом та валютним курсом. У випадку відтоку депозитів і заміщення їх криптовалютами існує ризик витіснення традиційного банкінгу, загроза поширення фінансових пірамід, шахрайства і банкрутства криптовалютних бірж. Зазначені ризики створюють загрози для стабільності банківської системи та економічної безпеки в цілому. Тому при розробці підходів до регулювання операцій з криптовалютами, в першу чергу необхідно розробити заходи захисту фінансових інститутів від впливу ризиків криптовалют. Зокрема, майбутні дослідження варто спрямувати на розробку підходів до визначення лімітів використання криптовалют фінансовими інститутами та формування резервів для покриття ризиків від операцій з криптовалютами.